

професіоналами соціономічних груп, курівниками фірм, організацій, викладачами психологічних дисциплін. Разом з тим, необхідно відокремлювати психологічні та дидактичні тренінги, оскільки вони передбачають різні цілі та, в залежності від цього, і різну структуру заняття і форму оцінювання [1].

Таким чином, як і будь-який соціальний інститут ЗВО не позбавлені конфліктів, у тому числі в площині «учень-викладач-учень», які виникають через наявність певних суперечностей, а саме: суперечностей у ціннісних орієнтаціях, поглядах, взаємних очікуваннях, нетактовностях у спілкуванні, деструктивних вчинках, а також недостатньої конфліктологічної культури. Більшість цих проблем і покликана вирішувати дисципліна «Педагогічна конфліктологія», зміст якої забезпечує високий рівень знань та набуття студентами позитивного досвіду попередження та конструктивного розв'язання різних конфліктів.

Список використаних джерел:

1. Голубєва М. О. Технологізація освіти як основа підвищення якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників / М. О. Голубєва. Педагог постіндустріального суспільства: професоналізм, компетентність, культура: Матеріали наук.-практ. семінару. – К. : НТУ, 2018. – С. 21-23.
2. Кошечко Н. В. Специфіка педагогічних конфліктів у вітчизняній вищій школі / Н. В. Кошечко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка 2017. – Вип. 2(6). – С. 39-45.
3. Фасилітація. Модерація. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://jak.magey.com/ua/articles/fasilitacija-moderacija-mediacija.html> – Назва з екрана.

БІКЛЯН О.М., магістрантка, НаУКМА (Київ)

КОНФЛІКТОГЕННА СКЛАДОВА У МЕХАНІЗМІ ВПЛИВУ ДОСВІДУ ЗНЕЦІНЮВАЛЬНОГО СТАВЛЕННЯ НА ТВОРЧУ САМОРЕАЛІЗАЦІЮ ОСОБИСТОСТІ

Ставлення близьких дорослих відіграє значну роль у формуванні життєвого стилю дитини та формуванні її Я-концепції. Безпосередньо досвід, пережитий в дитинстві, чинить вагомий вплив на все подальше життя особистості. Таким чином, ми можемо говорити про те, що вплив пережитого в дитинстві досвіду знецінювального ставлення може впливати на творчу самореалізацію особистості в дорослому віці. Крім того, такий досвід включає в себе конфліктогенну складову, яка може проявлятися у взаєминах дітей з їх батьками, а також — слугувати однією з причин внутрішнього конфлікту особистості. Актуальність даного дослідження полягає в недостатній вивченості даного феномену та встановленні взаємозв'язку впливу пережитого в дитинстві досвіду знецінювального ставлення та творчої самореалізації в дорослому віці.

Метою даного дослідження є виявлення та вивчення даного феномену, а також встановлення його поширеності. Первинне дослідження, спрямоване на

встановлення цього феномену, було проведено за рахунок використання якісних методів дослідження, зокрема інтерв'ю. У вибірку було включено людей старшого юнацького віку, а саме — осіб від 18 до 26 років. При цьому освіта, спеціальність чи посада респондентів не мали значення. Загалом у інтерв'ю взяли участь 30 осіб. Знецінювальне ставлення, як явище, включає в себе негативну оцінку, брак уваги, критику продуктів творчості та надання переваги продуктам творчості інших дітей.

Результатом первинного дослідження стали зібрані наративи, які дали можливість встановити наявність дитячого досвіду знецінювального ставлення, а також стали важливим фактором для побудови статистичних даних. Після проведення інтерв'ю з респондентами були отримані статистичні показники. Встановлено, що 24% опитуваних (I гр.) під час інтерв'ю вказали на те, що дорослі досить критично ставились до їхньої дитячої творчості та не завжди виявляли підтримку, та розуміння. Ще 52% респондентів (II гр.) вказали на те, що ставлення батьків було нейтральним і не містило сприймання продуктів дитячої творчості як важливих і значущих. Останні 24% респондентів (III гр.) розповіли про абсолютну підтримку і розуміння батьками їх творчої діяльності.

Головним чином, про наявність феномену знецінювального ставлення свідчить присутність у респондентів яскравих спогадів, в яких дорослі знецінюють дитячу творчість.

Знецінення, як явище, має конфліктогенне підґрунтя, що включає конфлікт інтересів та цінностей. В наративах респондентів з першої статистичної групи чітко виокремлюються питання почуттів, складні стосунки з батьками, непорозуміння або наявність дитячих образ. Здебільшого в таких випадках ми можемо говорити про формування невпевненості у власній обдарованості та значущості власних об'єктів творчої діяльності, після чого є велика ймовірність виникнення у осіб такого явища, як самознецінення, яке в даному випадку буде функціонувати як захисний механізм задля зменшення та попередження впливу зовнішньої негативної критики. Таким чином, самознецінення може зменшувати конфліктність спілкування з оточуючими, але збільшувати вірогідність внутрішнього конфлікту особистості. Найчастіше це може виражатись в самооцінці, самоповазі, питаннях самореалізації та подальшої творчої активності, а також у питаннях вибору власного майбутнього у осіб старшого юнацького віку.

Після встановлення наявності у респондентів досвіду знецінювального ставлення постає завдання встановлення взаємозв'язку між творчою самореалізацією в дорослому віці та таким досвідом. Вже на даному етапі дослідження можна говорити про існування певних закономірностей та зв'язку між даними явищами. Ми припускаємо, що існують певні варіанти розвитку творчої самореалізації, після отримання досвіду знецінювального ставлення, такі як: втрата бажання ділитись результатами творчої діяльності, втрата мотивації до творчої діяльності, переорієнтація на щось інше, повернення до даного виду творчості у дорослому віці. Знову постає питання власної самореалізації особистості та задоволення її творчих потреб, що неминуче

містить конфліктогенну складову, яка проявляється у поєднанні бажання щось створювати та страху критики.

Одним з яскравих прикладів даного феномену є нереалізована творча особистість, у якої страх критики переважає над силою творчих імпульсів. Іншим прикладом є особистість, яка формує компенсаторний механізм ставлення до творчості, за якого вона сама нічого не створює, але оцінює та критикує творчість інших.

Подальші дослідження даної теми є досить актуальними, оскільки даний феномен є недостатньо вивченим. Вимагає більш детальної уваги сам феномен знецінювального ставлення та емоційні й комунікативні його аспекти, а також його вплив на формування ставлення творчої особистості до самої себе і своєї творчої діяльності.

БОДНАР А.Я., канд. психол. наук, доцент, НаУКМА (Київ)

ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ ЯК ВНУТРІШНЬООСОБИСТІСНИЙ КОНФЛІКТ

Як відомо синдром психоемоційного виснаження і вигорання набуває домінуючого значення як внутрішньособистісний конфлікт, насамперед, через свій амортизаційний та нівеляційний вплив на життєдіяльність значної кількості людей. Синдром психоемоційного вигорання здебільшого розпочинається при хронічній повсякденній нарузі, емоційній перевтомі, через різноманітні стресогенні чинники.

Більшість фахівців, що вивчають проблеми психоемоційного вигорання, визначають його як складний психофізіологічний феномен, якому властиві емоційне, фізичне й когнітивне виснаження унаслідок тривалого (іноді перманентного) емоційного навантаження. Типовими засадничими ознаками, психоемоційного вигорання особистості є: психосоматичне нездужання, безсоння, негативне ставлення до навколишніх людей, роботи, зловживання хімічними агентами (алкоголь, тютюн, кава, наркотики інші психотропні речовини) тощо. Частими є відсутність апетиту або, навпаки, переїдання, а також агресивні почуття, насамперед тривожність, дратівливість, напруженість, гнів, образливість, загальний пригнічений настрій та закономірний спектр пов'язаних з ним емоцій – цинізм, песимізм, апатія, депресія, відчуття безглуздості й безнадійності подальшого життєіснування, переживання почуття провини, виснаження, втрату мотивації та відповідальності. Синдром вигорання проявляється в депресивному стані, почутті втоми та спустошеності, нестачі енергії й ентузіазму, неспроможності бачити позитивні результати своєї праці, негативних настановленнях на роботу й життя загалом [2, с.110-111; 5].

Цікавим є те, що не всі дослідники вважають феномен емоційного вигорання особистості негативним процесом. Так Д. Трунов трактує «синдром вигорання» як природний, нормальний процес, адже горіння людини як віддання себе – це один з найважливіших глобальних сенсів людського існування, оскільки лише в горінні людина проявляє себе для інших. Спектр «горіння» дуже розгорнутий,